

VENDIM
Nr. 7, datë 7.2.2017

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedjakryetar i Gjykatës Kushtetuese

Vladimir Kristo	anëtar i	“	“
Vitore Tusha	anëtare e	“	“
Altina Xhoxhaj	anëtare e	“	“
Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“
Besnik Imeraj	anëtar i	“	“
Fatos Lulo	anëtar i	“	“
Gani Dizdari	anëtar i	“	“

me sekretare Edmira Babaj, në datën 6.12.2016 mori në shqyrtim në seancë plenare, mbi bazë dokumentesh, çështjen nr. 75/14 Akti, që i përket:

KËRKUESE: Zana Harxhi

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Shoqëria “Petrolimpeks” sh.a., Ministria e Financave, Shoqëria “Resuli-Er” sh.a.

OBJEKTI: Shfuqizimi si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë i vendimit nr. 00-2015-3078(369), datë 16.9.2015 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, 131/f, 134/1/i të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, nenet 21 e në vijim të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese”, të ndryshuar, neni 6 i Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ).

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjo i relatorin e çështjes Gani Dizdari, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuases, që është shprehur për pranimin e kërkesës, si dhe prapësimet me shkrim të subjekteve të interesuara, Ministrisë së Financave dhe shoqërisë “Resuli-Er”, sh.a., që kanë kërkuar rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Nga shqyrtimi i materialeve të dosjes gjyqësore rezulton se pala paditëse, midis tyre edhe kërkuësja (Tahire Daja, Ismail Reka, Lirie Lacej, Arben Baroni, Njazi Reka, Zana Harxhi, Florjan Reka, Vjollca Reka, Artan Reka, Mimoza Lazri, Lavdiye Reka e Speranca Reka), janë trashëgimtarë ligjorë të ish-pronarëve Hysni Reka dhe Hajredin Reka.

2. Komisioni i Kthimit dhe i Kompensimit të Pronave Tiranë, me vendimin nr. 374, datë 25.4.1994, midis të tjerave, u ka njohur atyre pronësinë mbi një sipërfaqe trualli prej 730 m² (mbi të cilën ndodhej një depo e benzinatës e cisternës) dhe një sipërfaqe tjetër trualli prej 475 m² (sipërfaqe e përfshirë në totalin prej 796 m² sipas pikës 3 të vendimit që përcakton njohjen e pronësisë mbi truallin e lirë), të ndodhura te Zogu i Zi, Tiranë. Këtë pronësi trashëgimtarët e kanë regjistruar në hipotekë me nr. 2604, datë 30.6.1994.

3. Në të njëjtën kohë rezulton se pronësia objekt gjykimi është konfirmuar edhe me një vendim tjetër të Komisionit të Kthimit dhe Kompensimit të Pronave Tiranë dhe konkretisht me vendimin nr. 549, datë 3.5.1996. Edhe në këtë vendim flitet për njohje të pronësisë për sipërfaqen objekt gjykimi. Vlen të përmendet se ky vendim referon së pari në një vendim gjyqësor të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë nr. 2905, datë 16.4.1996, sipas të cilit është vendosur anulimi i pjesshëm i vendimit nr. 374, datë 25.4.1994 të Komisionit të Kthimit dhe Kompensimit të Pronave Tiranë për pikat 3 dhe 4 të këtij vendimi (*sipërfaqja e depove të cisternës ka qenë pika 2 e vendimit - 730 m² - pjesa tjetër nga sipërfaqja totale prej 805 m² ka qenë pika 3 e vendimit të vitit 1994*). Në vendimin nr. 549, datë 3.5.1996 parashikohet shprehimisht se sipërfaqja që do të trajtohet është 8860 m², pasi për 1910 m² te Parku i Autobusëve dhe 730 m² të zëna nga benzinata e cisternës mbetet në fuqi vendimi i vitit 1994. Në pjesën urdhëruese të këtij

vendimi, për sa i takon sipërfaqes prej 730 m², citohet se “*u njihet pronarëve*”.

4. Sipërfaqja e truallit prej 805 m² është poseduar nga të paditurit, fillimisht nga e paditura shoqëria “Petrolimpeks” sh.a. dhe më pas gjatë gjykimit në gjykatat e faktit nga e paditura tjetër shoqëria “Resuli-Er” sh.a., duke e vënë në pamundësi palën paditëse për të gëzuar pronën e saj. Në vitin 1996, Ministria e Financave këtë truall me sipërfaqe 805 m² e ka trajtuar si pronë shtetërore dhe ka vendosur kalimin e saj nga pronë shteti në asete të të paditurës, shoqërisë “Petrolimpeks” sh.a., me anë të formës së privatizimit. Në këtë aspekt rezulton e provuar se e paditura në këtë gjykim, shoqëria anonime “Petrolimpeks” sh.a., është krijuar nga aksioneri shtet (Ministria e Financave) në datën 27.5.1995 në bazë të ligjit nr. 7926, datë 20.4.1995 “Për transformimin e ndërmarrjes shtetërore në shoqëri tregtare”. Rezulton se më pas, me urdhrin nr. 2/19, datë 26.10.1995 të ministrit të Financave, në cilësinë e aksionerit të vetëm, është vendosur privatizimi i kësaj shoqërie si më lart nëpërmjet shitjes së 49% të aksioneve të kapitalit të “Petrolimpeks” sh.a. te personat e tretë (ish-punonjës të shoqërisë) nëpërmjet ankandëve të zhvilluara në datat 20.11.1995 dhe 20.12.1995, pasqyruar edhe në regjistrin tregtar me vendimin gjyqësor nr. 11973/2, datë 9.9.1996. Për rrjedhojë, shoqëria në fjalë nga ky moment kishte si aksionere Ministrinë e Financave me 51% të aksioneve dhe 278 aksionerë privatë me 49% të aksioneve.

5. Ministria e Financave me urdhrin nr. 29/1 prot, datë 29.1.1996 ka vendosur zmadhimin e kapitalit themeltar të të paditurës shoqërisë “Petrolimpeks” sh.a., duke futur në këtë kapital themeltar edhe vlerën e një sërë trojesh dhe objektesh të shtetit, që në total arrinte në shumën prej 121,025.552 lekësh. Ndërkaq, rezulton se pikërisht në këtë shtesë Ministria e Financave ka futur edhe sipërfaqen prej 805 m² objekt gjykimi. Trualli objekt gjykimi me sipërfaqe prej 805 m² është bërë pjesë e aksioneve prej 51% që zotëronte Ministria e Financave në shoqërinë “Petrolimpeks” sh.a., që ka sjellë më pas përfshirjen e truallit objekt gjykimi në procesin e privatizimit (*shitjes*) së pjesës prej 51% të aksioneve të aksionerit shtet.

6. Në datën 11.12.2012, pala e paditur, shoqëria “Petrolimpeks” sh.a., i ka shitur truallin objekt gjykimi shoqërisë “Resuli-Er” sh.a. (në cilësinë e blerëses) me kontratën e shitjes nr. 4855 rep, 2057/1 kol, datë 11.12.2012. Konkretisht, sipas kësaj kontrate, është shitur një stacion shitje karburanti, një godinë njëkatëshe dhe depozita nëntokësore me sipërfaqe ndërtimore 325 m² dhe sipërfaqe totale trualli prej 806 m². Pala paditëse, duke pretenduar se veprimet juridike të mësipërme janë absolutisht të pavlefshme, i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë me kërkesëpadinë objekt gjykimi.

7. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 5738, datë 23.5.2013, ka vendosur: “*Pranimin e padisë. Detyrimin e të paditurve shoqërisë “Petrolimpeks” sh.a., shoqërisë “Resuli Er” sh.a. dhe Ministrisë së Financave për të njohur pronar palën paditëse mbi një sipërfaqe trualli prej 805 m² të njohur me vendimin nr. 374, datë 25.4.1994 të K.K.K.Pronave ish-pronarëve Tiranë (pika 2 dhe 3) dhe të regjistruar më pas në hipotekë me nr. 2604, datë 30.6.1994, si dhe detyrimin gjithashtu të këtyre të paditurve për t’i liruar dhe dorëzuar sipërfaqen si më lart të truallit prej 805 m² palës paditëse.*”.

8. Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 2823, datë 26.6.2014, ka vendosur: “*Lënien në fuqi të vendimit nr. 5738, datë 23.5.2013, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.*”.

9. Kundër vendimit nr. 2823, datë 26.6.2014 të Gjykatës së Apelit Tiranë, në bazë të nenit 472 të KPC-së, ka ushtruar rekurs pala e paditur shoqëria “Petrolimpeks” sh.a. dhe shoqëria “Resuli Er” sh.a.

10. Kundër vendimit nr. 2823, datë 26.6.2014 të Gjykatës së Apelit Tiranë është ushtruar rekurs. Kolegji Civil, me vendimin nr. 00-2015-3078(369), datë 16.9.2015, ka vendosur: “*Ndryshimin e vendimit nr. 5738, datë 23.5.2013 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor dhe të vendimit nr. 2823, datë 26.6.2014 të Gjykatës së Apelit Tiranë, duke vendosur rrëzimin e kërkesëpadisë së paditëseve.*”.

II

11. **Kërkuesja** i është drejtuar me kërkesë Gjykatës Kushtetuese (*Gjykata*) sipas objektit të kërkesës, duke pretenduar se është cenuar parimi i gjykimit nga një gjykatë e caktuar me ligj, pasi Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka dalë tej kompetencave të veta duke bërë vlerësim të ndryshëm të provave dhe fakteve të administruara nga gjykatat më të ulëta. Sipas saj, Kolegji Civil ka vlerësuar ndryshe nga gjykatat e tjera, se paditësit nuk janë pronarë, pasi prona vetëm u është njohur dhe nuk u është kthyer.

12. **Subjekti i interesuar, Ministria e Financave**, ka paraqitur me shkrim se pretendimi i

kërkueses se Kolegji Civil ka dalë tej kompetencave, pasi ai Kolegj ka shqyrtuar provat dhe faktet e administruara nga gjykatat më të ulëta dhe në fund ka konstatuar se ato nuk e kanë zbatuar drejt ligjin, është i pabazuar. Kjo vendimmarrje është tërësisht në përputhje me natyrën e gjykimit të Gjykatës së Lartë, e cila ka në funksion të kontrollojë zbatimin e drejtë të ligjit nga gjykatat më të ulëta.

13. *Subjekti i interesuar, shoqëria "Resuli-Er" sh.a.*, ka prapësuar me shkrim se pretendimi i kërkueses nuk është i bazuar. Sipas saj, është në natyrën e Gjykatës së Lartë që të ketë edhe funksion revizionues. Kjo gjykatë nuk bën gjykim të ri, por hedh dritë mbi mënyrën se si gjykatat e ulëta e kanë zbatuar ligjin. Kjo ka ndodhur edhe në rastin në gjykim. Gjykata e Lartë mbi bazën e fakteve dhe provave ka zbatuar siç duhet të drejtën dhe ligjin.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkueses

14. Gjykata çmon se kërkuesja legjitimohet *ratione personae* në lidhje me pretendimet e paraqitura në kërkesë, në kuptim të neneve 131/f dhe 134/1/i të Kushtetutës dhe *ratione temporis*, pasi kërkesa është paraqitur në Gjykatën Kushtetuese brenda afatit të parashikuar nga neni 30 i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 "Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë".

15. Gjithashtu, Gjykata vlerëson se kërkuesja, *prima facie*, legjitimohet edhe *ratione materiae*, pasi pretendimi i ngritur prej saj hyn në juridiksionin kushtetues. Pretendimi për cenimin e parimit të gjykatës së caktuar me ligj shqyrtohet në këndvështrim të standardeve që imponon procesi i rregullt ligjor në kuptimin kushtetues.

B. Për pretendimin e cenimit të parimit të gjykatës së caktuar me ligj

16. Kërkuesja pretendon se Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka bërë një interpretim të ndryshëm të provave dhe fakteve që janë administruar dhe vlerësuar nga gjykatat e faktit, duke cenuar parimin e gjykatës së caktuar me ligj.

17. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar se një nga elementet e procesit të rregullt ligjor, sipas nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së, është edhe shqyrtimi i çështjes nga një "*gjykatë e caktuar me ligj*". Zbatimi i këtij parimi ka gjetur trajtim nga kjo Gjykatë edhe lidhur me funksionin rishikues të Gjykatës së Lartë, të sanksionuar në nenin 141 të Kushtetutës. Në këtë drejtim, Gjykata ka vlerësuar se procesi konsiderohet i rregullt, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës, kur Gjykata e Lartë mbi të njëjtat prova e fakte të vlerësuara në gjykimet e mëparshme vendos të prishë vendimet dhe ta zgjidhë vetë themelin e çështjes për shkak të zbatimit të gabuar të ligjit. Në këto raste kontrolli i saj duhet të fokusohet vetëm në drejtim të ligjëshmërisë dhe bazueshmërisë së vendimeve të ankmuara, pra mbi mënyrën e zbatimit të ligjit nga gjykatat më të ulëta. Për këtë arsye, Gjykata është shprehur se kusht për dhënien nga Gjykata e Lartë të një vendimi për themelin e çështjes, në kuptim të nenit 485 të KPC-së, është që jo vetëm të mos nevojitet administrimi i provave të reja, por edhe që provat e administruara të jenë shqyrtuar dhe vlerësuar në mënyrë të mjaftueshme nga gjyqtari i faktit (*shih vendimin nr. 11, datë 3.3.2016 të Gjykatës Kushtetuese*).

18. Bazuar në këto standarde, Gjykata është shprehur se nxjerrja e konkluzionit për provat në të kundërt me vlerësimin e dy gjykatave të shkallëve më të ulëta nuk pajtohet me natyrën e gjykimit në Gjykatën e Lartë. Gjykata e Lartë nuk mund të konkludojë *a priori* nëse është vërtetuar apo jo një fakt i caktuar, ndërkohë që nga përmbajtja e vendimeve të të dyja gjykatave më të ulëta rezulton e provuar e kundërta. Nëse Gjykata e Lartë vlerëson se provat e administruara nuk janë të mjaftueshme për arritjen e një konkluzioni apo se nevojitet kryerja e vlerësimeve të mëtejshme të tyre, ajo nuk mund të marrë kompetencat e gjykatës të faktit, por duhet ta kthejë çështjen për rishqyrtim, me qëllim plotësimin e të metave të vendimit, por në asnjë rast nuk mund ta zgjidhë vetë çështjen në themel duke rivlerësuar ndryshe faktet dhe provat e marra gjatë gjykimit në shkallët më të ulëta gjyqësore. Një veprim i tillë bie ndesh me parimin e gjykatës së caktuar me ligj, i trajtuar nga jurisprudenca e Gjykatës Kushtetuese (*shih vendimin nr. 44, datë 19.7.2016 të Gjykatës Kushtetuese*).

19. Nga ana tjetër, Gjykata ka theksuar se vlerësimi i fakteve dhe rrethanave të çështjes, si dhe interpretimi i ligjit janë kompetenca të gjykatave të sistemit gjyqësor të zakonshëm, dhe si të tilla nuk mund të jenë objekt i gjykimit kushtetues. Gjykata ka në kompetencën e saj vlerësimin nëse gjykatat e

sistemit gjyqësor kanë respektuar të drejtat e palëve në gjykim për një proces të rregullt ligjor dhe nëse ato u kanë dhënë kuptimin e duhur të drejtave kushtetuese që duhen respektuar në procesin e shqyrtimit të çështjes (*shih vendimin nr. 2, datë 26.1.2016 të Gjykatës Kushtetuese*).

20. Në kuptim të funksionit rishikues të Gjykatës së Lartë, të sanksionuar në nenin 141 të Kushtetutës, Gjykata ka vlerësuar se kompetenca e saj për shqyrtimin e çështjeve nuk bazohet mbi të njëjtat dispozita procedurale të cilave u referohen gjykata e shkallës së parë dhe gjykata e apelit. Në të drejtën procedurale civile kufijtë brenda të cilëve Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë shqyrton çështjet mbi rekursin e ushtruar janë parashikuar në nenet 472 dhe 485 të KPC-së. Sipas nenit 472 të KPC-së, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka në kompetencë të shqyrtojë problemet që kanë të bëjnë me mosrespektimin ose zbatimin e gabuar të ligjit material e procedural, kurse neni 485 i KPC-së i ka dhënë të drejtë Kolegjit Civil apo Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë që, ndër të tjera, të vendosë prishjen e vendimit të gjykatës së apelit dhe të lërë në fuqi vendimin e gjykatës së shkallës së parë, si dhe të ndryshojë njëkohësisht vendimet e të dyja gjykatave më të ulëta (*shih vendimin nr. 40, datë 25.6.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

21. Referuar vendimit të Kolegjit Civil objekt kërkesë, arsyetohet se : “*Kjo palë (kupto: kërkesja) nuk ka pretenduar se i është shkelur e drejta reale e parablerjes e njohur në vendimin nr. 374, datë 25.4.1994 dhe për rrjedhojë, nëpërmjet gjykimit të mosmarrëveshjes të realizojë ushtrimin e kësaj të drejte (kundërshtimi i procedurave të privatizimit të së drejtës shtetërore). Pala paditëse nuk ka pretenduar se nuk ka mundur të ushtrojë të drejtën e saj që të marrë aksione në shoqërinë që privatizohet apo të privatizojë objektin, në përpjesëtim të vlerës së truallit të njohur, në bazë të vendimit përkatës të Komisionit të Kthimit dhe Kompensimit të Pronave, por kjo palë pretendon se, është pronare e truallit objekt gjykimi dhe për rrjedhojë, kërkon lirimin dhe dorëzimin e truallit prej 806 m² nga shoqëria “Resuli-Er” sh.a., duke e konsideruar si posedues jo pronar. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë duke marrë shkas nga pretendimet e palës paditëse, si dhe arsyetimit të gjykatave të faktit, vlerëson se në rastin konkret çështjet juridike të cilat duhet të shtrihen për diskutim, me qëllim saktësimin e natyrës së mosmarrëveshjes janë: (i) nëse palës paditëse, së cilës nuk i është kthyer sipërfaqja e truallit objekt konflikti gjyqësor, por vetëm i është njohur kjo pronë, a ka interes të ligjshëm për të ngritur padi për lirimin dhe dorëzimin e sendit, si dhe në këto kushte; (ii) nëse mundet pala paditëse të kërkojë konstatimin e pavlefshmërisë absolute të një veprimi juridik të kryer nga të tretët... Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë në lidhje me aspektin formal procedural të vlefshmërisë së padisë vlerëson të theksojë se padia që të jetë e vlefshme duhet të plotësojë dy kushte themelore: (a) interesi i ligjshëm për të ngritur padi; dhe (b) legjitimiteti për të vepruar. Në rast se ekzistojnë këto dy kushte mund të konsiderohet që padia ekziston në kuptimin që për gjykatën del domosdoshmëria për të marrë vendim mbi themelin e saj, pra për ta pranuar ose rrëzuar atë. Interesi për të ngritur padi parashikohet qartë në nenin 32 të KPC-së. Në këtë kuadër, është e domosdoshme të verifikohen nga gjykata që në fillim të procesit gjyqësor. Mosekzistenca e njërit prej këtyre kushteve themelore të përmendura më sipër sjell si pasojë që padia të mos ekzistojë, dhe gjykata të marrë vendim për rrëzimin e saj... Kolegji Civil vlerëson se mbrojtja juridike i takon asaj pale që ka të drejtë dhe jo atij që pretendon një të drejtë që nuk ekziston. Pikërisht për këtë qëllim, pala, së cilës i është cenuar një e drejtë, i drejtohet gjykatës me padi. Pala paditëse ka të drejtë që në çdo moment që do të ketë një interes të ligjshëm dhe çmon se ky interes i është i cenuar (kur të fitojë titullin e pronësisë mbi këtë sipërfaqe truall objekt gjykimi), t’i drejtohet gjykatës për të kërkuar mbrojtjen e të drejtave dhe interesave të cenuara, si dhe rivendosjen e tyre. Vetëm kur pala paditëse të ketë interes të ligjshëm për të ngritur padi mund të kërkojë konstatimin e pavlefshmërisë absolute të veprimeve juridike të lidhura midis palëve të treta dhe konkretisht kontratës nr. 4855 rep, nr. 2057/1 Kol, datë 11.12.2012, lidhur ndërmjet shoqërisë “Petrolimpkes” sh.a. dhe shoqërisë “Resuli-Er” sh.a. Pala paditëse mund të përdorte të gjitha mjetet e nevojshme për mbrojtjen e së drejtës së pronësisë së njohur me vendimin e Komisionit të Kthimit dhe Kompensimit të Pronave, por kurrësi këtë normë juridike (padinë e rivendikimit), pasi ashtu siç parashtruar më lart nuk ka titull pronësie.”.*

22. Nisur nga sa më lart, Gjykata vlerëson se Kolegji Civil nuk ka marrë as prova të reja dhe as nuk ka i vlerësuar ndryshe provat e administruara nga gjykatat më të ulëta. Vetë gjykatat më të ulëta kanë pranuar se kërkeses nuk i është kthyer prona por vetëm i është njohur. Po kështu referuar dhe objektit të padisë kuptohet që pala paditëse pranon se ajo nuk është pronare me të drejta të plota e pronës. Në këto kushte, Kolegji Civil duke vlerësuar provat dhe faktet e administruara nga gjykatat ka arritur në përfundimin se kërkesja nuk legjitimohet të kërkojë kthimin e sendit, pronar i së cilës ajo nuk është ende.

23. Si përfundim, Gjykata vlerëson se kërkesa është e pabazuar dhe nuk duhet pranuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131/f dhe 134/1/i të Kushtetutës, si dhe të neneve 72 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar,

VENDOSI:

- Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Bashkim Dedja (kryetar), Altina Xhoxhaj, Fatmir Hoxha, Besnik Imeraj, Fatos Lulo

Anëtarë kundër: Vitore Tusha, Vladimir Kristo, Gani Dizdari

MENDIM PAKICE

1. Në çështjen me kërkuese shtetasen Zana Harxhi Gjykata ka vendosur rrëzimin e kërkesës. Shumica ka arritur në përfundimin se pretendimi i kërkueses se Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka bërë një interpretim të ndryshëm të provave dhe fakteve që janë administruar dhe vlerësuar nga gjykatat e faktit, duke cenuar parimin e gjykatës së caktuar me ligj, nuk është i bazuar. Sipas shumicës, Kolegji Civil nuk ka marrë prova të reja dhe as nuk ka bërë vlerësim të ndryshëm të provave të administruara nga gjykatat më të ulëta. Vetë gjykatat më të ulëta kanë pranuar se kërkueses nuk i është kthyer prona, por vetëm i është njohur. Po kështu, sipas shumicës, referuar edhe objektit të padisë, kuptohet se pala paditëse pranon se ajo nuk është pronare me të drejta të plota e pronës. Në këto kushte, Kolegji Civil, duke vlerësuar provat dhe faktet e administruara nga gjykatat, ka arritur në përfundimin se kërkuësja nuk legjitimohet të kërkojë kthimin e sendit, pronare e së cilës ajo nuk është ende (*shih paragrafin nr. 22 të vendimit*).

2. Në ndryshim nga sa arsyeton shumica, ne gjyqtarët në pakicë vlerësojmë se Gjykata e Lartë nuk ka vepruar në përputhje me kompetencat e saj ligjore dhe nuk ka respektuar standardin e gjykimit nga një gjykatë e caktuar me ligj. Për rrjedhojë kërkesa e shtetasës Zana Harxhi duhej pranuar për arsyet e mëposhtme.

3. Parimi i gjykatës së caktuar me ligj është trajtuar gjerësisht në jurisprudencën e Gjykatës. Lidhur me vlerësimin e provave nga Gjykata e Lartë, sikurse thekson edhe shumica në vendimin e saj (*shih paragrafët nr. 17-20 të vendimit*), kjo e fundit jo vetëm nuk ka kompetencën të administrojë prova të reja, por, gjithashtu, nuk mund të vlerësojë ndryshe provat e vlerësuara nga gjykatat e faktit, si dhe nuk mund të anashkalojë ekzistencën e fakteve dhe të rrethanave që janë vërtetuar në gjykimin e faktit apo t'i ndryshojë ato (*shih vendimet nr. 53, datë 20.7.2015; nr. 40, datë 25.6.2015; nr. 27, datë 24.6.2013 të Gjykatës Kushtetuese*).

4. Në këtë drejtim, Gjykata ka vlerësuar se procesi konsiderohet i rregullt, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës, kur Gjykata e Lartë mbi të njëjtat prova e fakte të vlerësuara në gjykimet e mëparshme vendos të prishë vendimet dhe ta zgjidhë vetë themelin e çështjes për shkak të zbatimit të gabuar të ligjit. Në këto raste, kontrolli i saj duhet të fokusohet vetëm në drejtim të ligjshmërisë dhe bazueshmërisë së vendimeve të ankmuara, pra mbi mënyrën e zbatimit të ligjit nga gjykatat më të ulëta. Për këtë arsye, Gjykata është shprehur se kusht për dhënien nga Gjykata e Lartë të një vendimi mbi themelin e çështjes, në kuptim të nenit 485 të KPC-së, është që jo vetëm të mos nevojitet administrimi i provave të reja, por edhe që provat e administruara të jenë shqyrtuar dhe vlerësuar në mënyrë të mjaftueshme nga gjyqtari i faktit (*shih vendimin nr. 11, datë 3.3.2016 të Gjykatës Kushtetuese*).

5. Bazuar në këto standarde, Gjykata është shprehur se nxjerrja e përfundimeve të kundërta lidhur me vlerësimin e provave nga gjykatat e shkallëve më të ulëta nuk pajtohet me natyrën e gjykimit në Gjykatën e Lartë. Gjykata e Lartë nuk mund të konkludojë *a priori* nëse është vërtetuar apo jo një fakt i caktuar, ndërkohë që nga përmbajtja e vendimeve të të dyja gjykatave më të ulëta rezulton e provuar e kundërta (*shih vendimin nr. 44, datë 19.7.2016 të Gjykatës Kushtetuese*).

6. Sipas jurisprudencës së Gjykatës nëse Gjykata e Lartë vlerëson se provat e administruara nuk janë të mjaftueshme për arritjen e një konkluzioni apo se nevojitet kryerja e vlerësimeve të mëtejshme të

tyre, ajo nuk mund të marrë kompetencat e gjykatës të faktit, por duhet ta kthejë çështjen për rishqyrtim, me qëllim plotësimin e të metave të vendimit, por në asnjë rast nuk mund ta zgjidhë vetë çështjen në themel duke rivlerësuar ndryshe faktet dhe provat e marra gjatë gjykimit në shkallët më të ulëta gjyqësore. Një veprim i tillë bie ndesh me parimin e gjykatës së caktuar me ligj, i trajtuar nga jurisprudenca e Gjykatës Kushtetuese (*shih vendimin nr. 44, datë 19.7.2016 të Gjykatës Kushtetuese*).

7. Në rastin në shqyrtim, nga aktet bashkëlidhur kërkesës, ne gjyqtarët në pakicë vërejmë se në arsyetimin e saj Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, pasi ka vlerësuar provat e paraqitura në gjykim (aktet administrative të pakontestuar) ka arritur në përfundimin se paditësit në atë gjykim, midis të cilëve edhe kërkuësja, janë pronarë të sipërfaqes së truallit të pretenduar (*shih f. 5 të vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë*). Kjo rrethanë konfirmohet edhe nga Gjykata e Apelit Tiranë, e cila, me vendimin nr. 2823, datë 26.6.2014, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr. 5738, datë 23.5.2013 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

8. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka arsyetuar se “... duke marrë shkas nga pretendimet e palës paditëse, si dhe arsyetimit të gjykatave të faktit, vlerëson se në rastin konkret çështjet juridike të cilat duhet të shtrihen për diskutim, me qëllim saktësimin e natyrës së mosmarrëveshjes janë: (i) nëse palës paditëse, së cilës nuk i është kthyer sipërfaqja e truallit objekt konflikti gjyqësor, por vetëm i është njohur kjo pronë, a ka interes të ligjshëm për të ngritur padinë për lirin dhe dorëzimin e sendit, si dhe në këto kushte; (ii) nëse mundet pala paditëse të kërkojë konstatimin e pavlefshmërisë absolute të një veprimi juridik të kryer nga të tretët... Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë në lidhje me aspektin formal procedural të vlefshmërisë së padisë vlerëson të theksojë se padia që të jetë e vlefshme duhet të plotësojë dy kushte themelore: (a) interesi i ligjshëm për të ngritur padi; dhe (b) legjitimiteti për të vepruar. Në rast se ekzistojnë këto dy kushte mund të konsiderohet që padia ekziston në kuptimin që për gjykatën del domosdoshmëria për të marrë vendim mbi themelin e saj, pra për ta pranuar ose rrëzuar atë. Interesi për të ngritur padi parashikohet qartë në nenin 32 të KPC. Në këtë kuadër, është e domosdoshme të verifikohen nga gjykata që në fillim të procesit gjyqësor. Mosekzistenca e njërit prej këtyre kushteve themelore të përmendura më sipër sjell si pasojë që padia të mos ekzistojë, dhe gjykata të marrë vendim për rrëzimin e saj... Kolegji Civil vlerëson se mbrojtja juridike i takon asaj pale që ka të drejtë dhe jo atij që pretendon një të drejtë që nuk ekziston. Pikërisht për këtë qëllim, pala, së cilës i është cenuar një e drejtë, i drejtohet gjykatës me padi. Pala paditëse ka të drejtë që në çdo moment që do të ketë një interes të ligjshëm dhe çmon se ky interes i është i cenuar (kur të fitojë titullin e pronësisë mbi këtë sipërfaqe trualli objekt gjykimi), t’i drejtohet gjykatës për të kërkuar mbrojtjen e të drejtave dhe interesave të cenuara, si dhe rivendosjen e tyre. Vetëm kur pala paditëse të ketë interes të ligjshëm për të ngritur padi mund të kërkojë konstatimin e pavlefshmërisë absolute të veprimeve juridike të lidhura midis palëve të treta dhe konkretisht kontratës nr. 4855 rep, nr. 2057/1 Kol, datë 11.12.2012, lidhur ndërmjet shoqërisë “Petrolimpkes” sh.a. dhe shoqërisë “Resuli-Er” sh.a. Pala paditëse mund të përdorte të gjitha mjetet e nevojshme për mbrojtjen e së drejtës së pronësisë së njohur me vendimin e Komisionit të Kthimit dhe Kompensimit të Pronave, por kurrësi këtë normë juridike (padinë e rivendikimit), pasi ashtu siç parashtruar më lart nuk ka titull pronësie.” (*shih paragrafin nr. 21 të vendimit të shumicës*).

9. Jemi të mendimit se nëpërmjet arsyetimit të mësipërm Gjykata e Lartë, në mënyrë të sforcuar, nuk ka mundur t’i shpëtojë vlerësimit të provave që janë në themel të çështjes lidhur me problemin themelor nëse kërkuësja është ose jo pronare e sipërfaqes së truallit, gjë për të cilën si gjykata e shkallës së parë ashtu edhe ajo e apelit janë shprehur pozitivisht. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë edhe pse në dispozitiv ka përdorur fjalën “ndryshim vendimi”, duke ju referuar shkronjës “d” të nenit 485 të KPC-së, *de facto* ai i ka prishur vendimet e gjykatave të faktit dhe ka rrëzuar kërkesëpadinë e kërkuëses, duke shqyrtuar në këtë mënyrë themelin e çështjes, në tejkallim të kompetencave të sanksionuara në nenin 141 të Kushtetutës, në kuptim të funksionit rishikues të Gjykatës së Lartë.

10. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë nuk mund të ndryshojë vendimet e gjykatave të faktit dhe të shprehet për themelin e çështjes, siç ka vepruar edhe në çështjen në fjalë, pasi në të gjitha rastet e parashikuara nga neni 485 i KPC-së prishja e vendimit të gjykatave të faktit lidhet me rikthimin e çështjes për rishqyrtim në atë gjykatë (shih nenin 485, shkronjat “b”, “c” dhe “ç”). Ky qëndrim i ligjvënësit mendojmë se është në të njëjtën linjë edhe me rolin e Gjykatës së Lartë si gjykatë ligji. Në të kundërt, nëse Gjykata e Lartë do ta prishte vendimin dhe do të shqyrtonte themelin e çështjes, ajo nuk do të mund t’i shmangej vlerësimit të provave, gjë që do ta kthente atë në gjykatë fakti të shkallës së tretë, duke kompromentuar në këtë mënyrë rolin dhe misionin e saj.

11. Në vlerësimin tonë kompetencën që ligjvënësi ia ka njohur Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë për të

ndryshuar vendimet e shkallës së parë dhe të apelit, ai e ka interpretuar në mënyrë të zgjeruar, si nga pikëpamja literale, ashtu edhe kushtetuese, duke e shndërruar veten nga gjykatë ligji në gjykatë fakti. “Ndryshimi”, në kuptim të shkronjës “d” të nenit 485 të KPC-së, lidhet me ndreqjen, plotësimin ose korrigjimin e vendimeve të gjykatës së shkallës së parë apo të apelit, pa shqyrtuar në asnjë rast themelin e tyre (rrëzimin apo pranimin e padisë). Prandaj mendojmë se Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka cenuar parimin e gjykatës së caktuar me ligj edhe në këtë aspekt.

12. Si përfundim, mendojmë se vendimi i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë i ka cenuar kërkueses të drejtën për një proces të rregullt ligjor si pasojë e mosrespektimit të parimit të gjykatës së caktuar me ligj.

Anëtarë: Vitore Tusha, Vladimir Kristo